

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

1936

N:o 6—7

Innehåll: N:o 6. Förordning om den förvaltning, som avser fredande och bevarande av forntida minnesmärken på Åland.

N:o 7. Ålands landskapsnämnds beslut om ett års förbud av jakt å hare och räv i särskilda kommuner av landskapet Åland.

N:o 6.

Förordning

om den förvaltning, som avser fredande och bevarande av forntida minnesmärken på Åland.

Given i Helsingfors den 4 september 1936.

Med stöd av 18 § i lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920, och 7 § i lagen av samma dag angående bringande i verkställighet av förstnämnda lag varder på föredragning av undervisningsministern stadgat som följer:

1 §.

Den allmänna vården av landskapet Ålands fornminnen handhaves av landskapsnämnden och arkeologiska kommissionen. Landskapsnämnden åligger att fullgöra de administrativa uppgifter, vilka enligt denna förordning ankomma å landskapets myndigheter samt att i sådant avseende draga försorg därom, att Ålands forntid planmässigt utforskas samt att denna verksamhet handhaves i enlighet med vetenskapens krav. Å arkeologiska kommissionen ankommer att företräda statens intressen samt att på sätt i denna förordning stadgas i sådant avseende samarbeta med landskapsnämnden, så ock att till prövning upptaga sådana frågor om på Åland be-

fintliga forntida minnesmärkens fredande och bevarande, vilka enligt denna förordning skola behandlas av kommissionen.

2 §.

För biträde vid förvaltningen av landskapets fornminnesvård skall i landskapet upprätthållas en arkeologtjänst samt för uppbevarande av fornfynd och andra landskapets historia belysande föremål ett landskapsmuseum.

Landskapsarkeologen, som utnämnes till tjänsten efter arkeologiska kommissionens hörande, skall fylla de kompetensfordringar, som enligt en av landskapsnämnden i samråd med arkeologiska kommissionen fastställd instruk-

tion gälla för tjänstens innehavare, samt är i avseende å avlönings- och pensionsförmåner, så ock vid övergång till jämförlig befattning i riket eller i fråga om övergång från rikets till landskapets tjänst likställd med närmast motsvarande befattningshavare vid arkeologiska kommissionen.

Vad ovan är sagt rörande ordningen för landskapsarkeologtjänstens besättande äge ej tillämpning med avseende å den nuvarande i landskapets tjänst anställda arkeologen.

3 §.

Landskapet tillhöriga eller i dess förvar överlämnade fornyfynd eller kulturhistoriska föremål skola uppbevaras och vårdas uti härför lämplig lokal intill dess det i 2 § omnämnda landskapsmuseum kommit till stånd. Vid samlingarnas vård böra av arkeologiska kommissionen givna råd beaktas.

4 §.

I fråga om inlösen av fast fornlämning på Åland för statens räkning samt straffrättsligt skydd för fornlämningar och fornföremål, så ock i fråga om skifte av jord, därå fast fornlämning finnes, äger rikets allmänna lagstiftning tillämplighet. I övrigt skola stadgarna i förordningen den 2 april 1883 angående forntida minnesmärkens fredande och bevarande i tillämpliga delar lända till efterrättelse, dock med iakttagande av bestämmelserna i 5—14 §§ av denna förordning.

5 §.

De fasta fornlämningarna på Åland skola på samma sätt som dylika fornlämningar i övriga delar av riket fredas och bevaras, och få således utan behörigt tillstånd icke av jordens ägare eller innehavare eller annan person förändras, rubbas eller avlägsnas.

Kastelholms slott och Lemböte kapell-

ruin äro ställda under arkeologiska kommissionens omedelbara uppsikt och vård.

6 §.

Ansökning av ägare eller innehavare av jord att för tillämnat byggnads- eller odlingsföretag eller av annan orsak få begagna, förändra eller borttaga någon fast fornlämning inlämnas antingen direkt eller genom vederbörande länsman till landskapsnämnden, som äger föranstalta, att en noggrann beskrivning över fornlämningen varder verkställd samt, efter arkeologiska kommissionens hörande, pröva, huruvida ansökningen må med eller utan villkor bifallas eller ock avslås. Härom skall nämnden meddela skriftligt beslut. Därest kommissionen ansett avlägsnandet av fornlämning icke böra tillåtas eller gjort beviljande av tillstånd beroende av vissa villkor, bör sådant avstyrkande eller nödigbefunnet förbehåll vid ärendets avgörande beaktas.

Har landskapsnämnden genom beslut förklarat fornlämning äga det värde, att den borde oförändrad bibehållas, skall, såframt ägaren eller innehavaren av jorden gör anspråk på ersättning för den skada han härigenom komme att lida och överenskommelse med vederbörande rättsägare ej träffas, beloppet av ersättningen fastställas i den ordning, som stadgas i lagen om expropriation av fast egendom för landskapet Ålands behov.

Har beslut om inlösen av fast fornlämning för landskapets räkning förfallit, skall arkeologiska kommissionen härom underrättas och kommissionen beredas tillfälle att för statens räkning inlösa fornlämningen. Avböjes inlösen, förblir fornlämningen i ägarens eller innehavarens fria besittning.

Vad nu är sagt lände i tillämpliga delar till efterrättelse jämväl i det fall, att endast någon del av fornlämning anses böra oförändrad bibehållas.

7 §.

Har tillstånd beviljats att borttaga eller förändra fornlämning eller har fornlämning förblivit i ägarens eller innehavarens besittning, må landskapsnämnden och arkeologiska kommissionen, om sådant finnes nödigt, låta närmare undersöka fornlämningen, varvid bör iakttagas vad i 8 § är stadgat.

8 §.

Önskar landskapsnämnden för vetenskapligt eller kulturellt ändamål låta iståndsätta eller medels grävning eller på annat sätt undersöka viss uppgiven fornlämning, underrätta härom arkeologiska kommissionen, som, därest åtgärden anses vara ur vetenskaplig synpunkt påkallad, äger med landskapsnämnden överenskomma om sättet för arbetets utförande. Innan undersökningen vidtager, bör ägaren eller innehavaren av marken härom tillsägas, och tillkommer honom ersättning för häri genom förorsakad skada och kostnad. Efter slutförd undersökning skall fornlämningen, såvitt ske kan, till det yttre återställas i sitt förra skick.

Ansökning av enskild person om rätt att för vetenskapligt ändamål verkställa dylik undersökning skall inlämnas till landskapsnämnden, som i samråd med arkeologiska kommissionen äger i ärendet besluta.

9 §.

För ett planmässigt ordnande av de arkeologiska undersökningarna på Åland bör årligen före sommarens inträde, sedan landskapsarkeologen till landskapsnämnden inkommit med förslag, av landskapsnämnden och arkeologiska kommissionen uppgöras ett program, genom vilket fastställs, i vilken omfattning undersökningar skola utföras av landskapsnämnden och till vilken del så-

dant bör ske genom kommissionens försorg.

Innan med grävning enligt det fastställda programmet av landskapsnämnden vidtages, åligger det nämnden att härom underrätta arkeologiska kommissionen, vilken äger rätt att vara vid undersökningen representerad, där så nödigt befinnes, och lämna anvisningar rörande sättet för arbetets utförande. Likaledes bör kommissionen, innan densamma med egna arbetskrafter skrider till utförande av grävning, som i programmet avsetts, därom underrätta landskapsnämnden för att landskapsarkeologen må beredas tillfälle att närvara vid grävningen. Kommissionen äger jämväl rätt att, i den mån sådant av landskapsnämnden befinnes lämpligt, för grävningar, vilka anses vara ur vetenskaplig synpunkt önskvärda, anlita landskapsarkeologens biträde.

Alla på Åland anträffade fornfynd bliva landskapets egendom, med i 14 § omförd lösningsrätt för staten.

Vad i 8 § 1 mom. är sagt om jordägare och innehavare tillkommande ersättning samt om fornlämnings återställande i sitt förra skick äge jämväl i nu föreliggande fall motsvarande tillämpning.

10 §.

Finnes vid anläggning av samfärdsled, järnväg, kanal eller vid annat allmänt arbetsföretag någon fast fornlämning vara belägen inom området för anläggningen eller vara för arbetets utförande hinderlig och kan fornlämningens rubbning icke utan stor olägenhet undvikas, må sådan rubbning vara tillåten; dock skall därförinnan anmälan ske hos landskapsnämnden, som, innan nämnden själv skrider till åtgärd i saken, bör bereda arkeologiska kommissionen tillfälle att, om så anses behöfligt, genom därtill förordnad person undersö-

ka fornlämningen, utan att likväl arbetet må härigenom obehörigen uppehållas.

Då företag, som nämnes i moment 1, planlägges, bör arkeologiska kommissionen genom landskapsnämndens försorg därom underrättas.

11 §.

Förslag till restaurering av offentliga byggnader, som genom ålderdomlig arkitektur, gamla målningar, inskrifter eller annorledes utgöra värdefulla kulturminnesmärken, må ej genomföras, innan en av landskapsnämnden och arkeologiska kommissionen granskad och godkänd plan för restaureringsarbetet föreligger; och skall landskapsnämnden och kommissionen lämnas tillfälle att övervaka dylikt arbete. Berör sådan plan kyrka, gälle vad härom är stadgat i 292 § kyrkolagen och 8 § av förordningen den 2 april 1883 angående forntida minnesmärkens fredande och bevarande, dock så, att däri stadgad anmälan göres hos landskapsnämnden, som äger därom underrätta arkeologiska kommissionen.

Ej må byggnad, som här ovan nämnts, nedbrytas eller till annat ändamål användas, innan anmälan härom blivit, på sätt i föregående moment säges, gjord hos landskapsnämnden och arkeologiska kommissionen.

12 §.

Vid sådan föryttring av kyrkliga föremål, som avses i 305 § kyrkolagen och i 9 § av förordningen den 2 april 1883 angående forntida minnesmärkens fredande och bevarande, tillkommer landskapsnämnden, med företrädare framför staten, lösningsrätt.

13 §.

Var som i jord, vatten, byggnad eller annorstädes, finner forntida mynt,

vapen, redskap, prydnader, kärl eller andra fornsaker, skall hos landskapsnämnden, antingen direkt eller genom vederbörande länsman, hembjuda fyndet till inlösen och för sådant ändamål, utan att på något sätt skada de funna föremålen, inlämna desamma omsorgsfullt förvarade till nämnden med noggrann uppgift om fyndstället, sättet huru fyndet anträffats, om någon fast fornlämning funnits eller finnes på platsen eller i grannskapet, samt vad eljest till upplysning i saken tjäna kan.

Inlöses tillfälligt fynd av landskapsnämnden, åtnjute upphittaren ersättning till fulla värdet och en fjärdedel därutöver eller, där visst saluvärde ej kan åsättas fyndet, efter prövning.

Om inlösen av tillfälligt fynd bör landskapsnämnden anmäla hos arkeologiska kommissionen, som, därest dylikt fynd icke av landskapsnämnden förvärvas, äger rätt att på lika villkor inlösa det till statens samlingar. Inlöses fyndet varken av landskapsnämnden eller arkeologiska kommissionen, skall det återställas till upphittaren.

14 §.

Arkeologiska kommissionen äger rätt att för statens samlingar övertaga sådana landskapet tillhöriga fornfynd samt att förvärva sådana av landskapet inlösta fornföremål, som ur vetenskaplig synpunkt anses vara oumbärliga för nationalmuseum, på villkor likväl att landskapet för sina samlingar erhåller möjligast exakta kopior eller, där sådant skulle medföra oskäligen kostnader, annan avbildning av ifrågavarande föremål.

Fråga om dylikt övertagande bör avgöras inom tre månader efter det fyndet granskats av arkeologiska kommissionen eller dess representant.

15 §.

Arkeologiska kommissionen och landskapsnämnden äro berättigade att i mån av behov på egen bekostnad låta kopiera handlingar, kartor, fotografier och annat material, som tillkommit vid grävningar, verkställda av den andra av dessa myndigheter, dock så, att materialet utan särskild överenskommelse må publiceras blott med begivande av den myndighet, som företagit undersökningen. Redogörelse över på Åland verkställda undersökningar bör årligen av nämnden och kommissionen tillhandahållas den andra myndigheten.

Helsingfors den 4 september 1936.

REPUBLIKENS PRESIDENT

P. E. Svinhufvud.

Undervisningsminister

Oskari Mantere.

16 §.

Denna förordning träder omedelbart i kraft och förblir gällande intill dess densamma av landskapet eller regeringen uppsäges, i vilket fall de för upphävande av förordningen nödiga åtgärderna böra å ömse sidor inom sex månader därefter slutföras.

Genom denna förordning upphäves förordningen av den 18 oktober 1924 angående ordnande av den förvaltning, som avser forntida minnesmärkens freddande och bevarande på Åland.

N:o 7.

Ålands landskapsnämnds beslut**angående ett års förbud av jakt å hare och räv i särskilda kommuner
av landskapet Åland.**

Jämlikt landskapsnämndens beslut av denna dag och med stöd av 19 § i gällande landskapslag om jakt i landskapet Åland förbjudes härmed all jakt å hare och räv under ett års tid inom nedan uppräknade kommuner :

Mariehamn, Jomala, Hammarland, Eckerö, Geta, Finström, Saltvik, Sund,

Lumparland, Lemland, Föglö, Sottunga och Vårdö.

På därom gjord ansökan kan landskapsnämnden dock bevilja rätt till jakt å hare åt jakträttsinnehavare, som styrker riklig förekomst av detta villebråd inom sitt jaktområde.

Mariehamn den 9 september 1936.

På landskapsnämndens vägnar :

CARL BJÖRKMAN.

Leo Björkman.